

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

GRAD RIJEKA

Gradonačelnik

KLASA: 024-02/23-01/121

URBROJ: 2170-1-03-00-23-1

Rijeka, 4. 12. 2023.

GRADSKOM VIJEĆU GRADA RIJEKE
n/p predsjednice

DODATNA INFORMACIJA UZ PRIJEDLOG ODLUKE O VISINI POREZNIH STOPA GODIŠNJEG POREZA NA DOHODAK NA PODRUČJU GRADA RIJEKE (Točka 13. dnevnog reda sjednice Gradskog vijeća Grada Rijeke)

ZAKONODAVNI OKVIR

Sadašnje stanje

Oporezivanje dohotka u Republici Hrvatskoj je uređeno Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o lokalnim porezima.

Zakonom o porezu na dohodak je propisano: tko su porezni obveznici, način utvrđivanja dohotka i porezne osnovice, porezne stope, porezne olakšice, oslobođenja i poticaji, rokovi i način plaćanja poreza i drugo. Porezni obveznik je fizička osoba koja ostvaruje dohodak, a pripadnost poreza na dohodak određuje se prema prebivalištu/uobičajenom boravištu poreznog obveznika.

Zakonom o lokalnim porezima je propisano da jedinica lokalne samouprave (grad/općina) može obveznicima poreza na dohodak sa svoga područja odlukom propisati plaćanje prireza porezu na dohodak u okviru zakonom propisanog raspona i to:

- općina po stopi do 10%
- grad s manje od 30.000 stanovnika po stopi do 12%
- grad s više od 30.000 stanovnika po stopi do 15%
- Grad Zagreb po stopi do 18%.

Prirez porezu na dohodak se obračunava na utvrđeni iznos poreza na dohodak i u cijelosti pripada gradu/općini na području koje je prebivalište ili uobičajeno boravište obveznika plaćanja prireza porezu na dohodak.

Kao i za ostale lokalne poreze, izuzev poreza na korištenje javnih površina, gradovi i općine imaju ograničenu autonomiju za ostvarivanje prihoda od prireza porezu na dohodak budući da stopu prireza mogu uvesti u granicama koje su propisane Zakonom o lokalnim porezima.

Prema Zakonu o financiranju JLPS, prihod od poreza na dohodak je zajednički prihod koji se dijeli između općina odnosno gradova i županija. Ukoliko općina/grad ima uveden prirez, tada se na utvrđeni iznos poreza na dohodak obračunava prirez porezu na dohodak.

Udio grada u raspodjeli iznosi 74%, a udio županije 20%, a ukoliko grad i županija financiraju decentralizirane funkcije navedeni udjeli se za grad uvećavaju za 2,9% (za decentralizirane funkcije osnovnog školstva i vatrogastva), a za županiju za 3,1% (za decentralizirane funkcije srednjeg školstva, socijalnu skrb-domovi za starije osobe i zdravstvo).

Konkretno, trenutno od ostvarenog prihoda od poreza na dohodak na području grada Rijeke (za porezne obveznike koji imaju prebivalište/uobičajeno boravište u Rijeci), Gradu Rijeci pripada udio od 76,9% naplaćenog poreza, a Primorsko-goranskoj županiji 23,1% naplaćenog poreza. Pritom naplaćeni prirez porezu na dohodak po stopi od 13% u cijelosti pripada Gradu Rijeci jer se radi o lokalnom porezu.

Za troškove obavljanja poslova utvrđivanja, evidentiranja, naplate, nadzora i ovrhe poreza na dohodak Poreznoj upravi pripada naknada 1% od ukupno naplaćenih prihoda.

Stopa prireza je u Gradu Rijeci do 2022. godine iznosila 15%, a sukladno gradonačelnikovom programu za mandatno razdoblje, u cilju poreznog rasterećenja građana, stopa prireza je u 2022. godini smanjena na 14%, u 2023. godini na 13%, te je u 2024. godini trebala iznositi 12%, a u 2025. godini 10%.

Zakonske izmjene od 2024. godine i fiskalni učinak na proračun

Krajem rujna ove godine donesene su izmjene poreznih zakona čije se odredbe primjenjuju od 2024. godine. Zakonom o izmjenama zakona o lokalnim porezima ukinut je prirez porezu na dohodak te su izmjenama Zakona o porezu na dohodak brisane odredbe kojima je bilo propisano da se porez na dohodak uvećava za iznos prireza porezu na dohodak.

Pored ukidanja prireza porezu na dohodak, Zakonom su u odnosu na godišnje dohotke utvrđene i slijedeće promjene:

- povećan je iznos mjesečnog osnovnog osobnog odbitka sa sadašnjih 530,90 eura na 560,00 eura (povećanje za 5,5%) te su povećani iznosi osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji i djecu (povećanje u prosjeku za 27,7%) te invalidnost (povećanje u prosjeku za 19,5%),
- povećan je iznos mjesečne porezne osnovice na koju se plaća porez na dohodak po nižoj poreznoj stopi (sada je niža stopa 20%) sa sadašnjih 3.981,69 eura na 4.200,00 eura (povećanje za 5,5%), odnosno povećan je iznos godišnje porezne osnovice s 47.780,28 eura na 50.400,00 eura.

Navedene zakonske izmjene utjecati će na smanjenje poreznog opterećenja i povećanje neto primanja odnosno raspoloživog dohotka poreznih obveznika te će posljedično imati utjecaja na smanjenje prihoda od poreza na dohodak JLS koji su najznačajniji izvori prihoda lokalnih jedinica i čine gotovo 50% njihovih prihoda poslovanja.

Navedenim izmjenama zakonskih propisa posljedično će se smanjiti prihodi od poreza i prireza na dohodak za Grad Rijeku koji sada čine 52% prihoda poslovanja.

Naime, povećanje osobnih odbitaka će utjecati na smanjene porezne osnovice za obračun poreza na dohodak, dok će povećanje iznosa mjesečne odnosno godišnje porezne osnovice na koju se obračunava porez na dohodak po nižoj poreznoj stopi, dovesti do manjeg obuhvata poreznih obveznika koji bi podlijegali oporezivanju po višoj poreznoj stopi, a što će sve izravno utjecati na manji prihod od poreza na dohodak u 2024. godini.

U pogledu fiskalnog učinka izmjene poreznih zakona na Proračun Grada Rijeke, ukoliko se ne bi išlo u izmjenju poreznih stopa odnosno da ostanu sadašnje porezne stope (niža stopa od 20% na godišnju poreznu osnovicu do 50.400 eura i viša stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 50.400 eura), naša je procjena da će Grad Rijeka ukupno izgubiti cca 12 mil eura poreznih prihoda, pri čemu se najveći dio (80%) odnosi na gubitak prihoda zbog ukidanja prireza porezu na dohodak u iznosu od cca 9,6 mil eura.

Ako se uzme u obzir činjenica da je predviđanje da će Grad u 2023. godini ostvariti prihoda od poreza i prireza na dohodak u iznosu od cca 67 mil eura, navedeno smanjenje za cca 12 mil eura koje bi se dogodilo ukoliko ne dođe do korekcije poreznih stopa značilo bi 18% manje prihoda od poreza na dohodak u slijedećoj godini.

Dakle, radi se o značajnom gubitku poreznih prihoda kojima se financira široki spektar potreba građana – od socijalne skrbi, predškolskog odgoja, osnovnog školstva, kulture i sporta do komunalnog gospodarstva i prostornog planiranja.

Na kraju bi citirali dio javno objavljenog komentara Ekonomskog instituta Zagreb vezano uz najavu ukidanja prireza porezu na dohodak.

„Prirez porezu na dohodak je prihod u kojem općine i gradovi imaju ograničenu samostalnost kod utvrđivanja poreznih obveznika i poreznih stopa. Prema OECD-ovoj metodologiji u klasifikaciji poreznih prihoda, prirez porezu na dohodak spada među poreze koji općinama i gradovima daju ograničenu samostalnost u određivanju poreznih stopa u granicama koje je utvrdila središnja država.

Time se općinama i gradovima ne omogućuje da u potpunosti, već ograničeno, utječu na ostvarivanje poreznih prihoda za samostalno financiranje izgradnje i održavanja javnih dobara (komunalne infrastrukture, zgrada dječjih vrtića, gradskih knjižnica, gradskih muzeja, centara kulture i sl.) i lokalnih javnih usluga u različitim područjima koje pružaju svojim građanima.

Iako je ograničen stupanj samostalnosti lokalne samouprave prema središnjoj vlasti u utvrđivanju stope prireza, ukidanje prireza porezu na dohodak iz poreznog sustava bez suglasnosti s lokalnom samoupravom nosi određene posljedice. One se mogu sagledati barem iz dvije perspektive. Prva je ona koju imaju stanovnici kao porezni obveznici, a druga je perspektiva stanovnika koji žive u općinama i gradovima i koji žele da su njihove lokalne zajednice komunalno dobro opremljene te da u njima mogu koristiti sve lokalne sadržaje za koje plaćaju poreze i različite naknade.

Promjene u poreznom sustavu (tako i one koje se odnose na prirez) trebaju se planirati i za njih je potrebno provesti sveobuhvatnu analizu koja će ukazati na očekivane pozitivne i negativne rezultate promjena na sve dionike na koje se odnosi, od poreznih obveznika pa do općina i gradova koji se financiraju prihodima od prireza. Svaka promjena u poreznom sustavu treba biti obrazložena razlozima koji su doveli do prijedloga promjena. To isto vrijedi i za najavu ukidanje prireza porezu na dohodak. Sumnju na stvarne razloge promjena u poreznom sustavu potencira trenutak najave promjena – u predizbornoj godini s primjenom u izbornoj godini. Prijedlog ukidanja prireza porezu na dohodak kao jednog od lokalnih poreza nije sadržan ni u jednoj reformskoj mjeri, nije opisan niti u jednom strateškom, planskom dokumentu ili programu Vlade, niti su javno opisani razlozi koji Vladu navode da predloži ukidanje prireza. Prijedlog nije prodiskutiran s Udrugom gradova i Hrvatskom zajednicom općina. U praksi je riječ o izuzetno netransparentnom zadiranju u ograničenu fiskalnu samostalnost gradova i općina koju imaju kada njihova gradska i općinska vijeća donose utemeljene odluke o uvođenju prireza, mijenjanju stopa prireza ili ukidanju prireza.“

NEDOSTUPNOST PODATAKA OD STRANE POREZNE UPRAVE

Kako je prethodno navedeno, prihod od poreza na dohodak je zajednički prihod koji se dijeli između općina odnosno gradova i županija, te se prema Napatku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba koji donosi ministar financija, uplaćuje na zajednički račun otvoren u HNB za područje općine odnosno grada, a prema prebivalištu poreznih obveznika. Uplaćeni prihod, Fina dnevno raspoređuje u zakonom određenim postocima u korist računa proračuna JLPS (općina/grad i županija). Ključ za raspored sredstava Fina je dužna dostaviti Poreznoj upravi za račune iz njezine nadležnosti. Ukoliko općina/grad ima uveden prirez, tada se na utvrđeni iznos poreza na dohodak obračunava prirez porezu na dohodak te se i prirez istovremeno s porezom na dohodak uplaćuje na zajednički račun.

Prema Napatku, Fina je obvezna osigurati evidenciju o raspoređenim zajedničkim prihodima, te sukladno tome Fina mjesečno dostavlja JLPS izvješća o uplati i rasporedu poreza i prireza na dohodak iz kojeg je vidljiv iznos uplaćenog poreza na dohodak i iznos prireza kao i iznos poreza na dohodak za decentralizirane funkcije.

S obzirom na dostavljene Finine izvještaje o uplaćenom porezu i prirezu na dohodak za Grad Rijeku, procijenjeno je da će iznos prireza koji se ove godine naplaćuje po stopi od 13% iznositi cca 9,6 mil eura što bi bilo 15% ukupne naplate poreza i prireza za Grad Rijeku.

Kako država zakonom o porezu na dohodak propisuje porezne stope za obračun poreza na dohodak, izuzeća, olakšice, porezne razrede, svaka promjena navedenih elemenata ima velik utjecaj na promjene na prihodnoj strani lokalnih proračuna što pokazuje i procjena učinka nove porezne reforme od 2024. godine.

Budući da Porezna uprava po sili zakona obavlja poslove utvrđivanja, evidentiranja, naplate, nadzora i ovrhe poreza na dohodak za što joj JLS sukladno Zakonu o financiranju JLPS plaćaju naknadu od 1 % od ukupno naplaćenih prihoda od prireza i poreza na dohodak, Grad Rijeka je dosad u više navrata, zatražio od Porezne uprave podatke potrebne za procjenu ove vrlo značajne vrste prihoda kao što su: ukupan broj poreznih obveznika na području grada Rijeke, iznos ukupno ostvarenog dohotka, iznos ukupnih osobnih odbitaka, iznos ukupne porezne osnovice na koju se obračunava niža stopa poreza na dohodak te iznos ukupne porezne osnovice na koju se obračunava viša stopa poreza na dohodak, a sve u cilju kvalitetne procjene ove vrlo značajne vrste gradskih prihoda.

Međutim, Porezna uprava nije do sada niti jednoj JLS pa tako ni Gradu Rijeci dostavila takve podatke kao ni podatke o broju dužnika i visini nenaplaćenih potraživanja s osnove poreza i prireza na dohodak, poduzetim mjerama naplate, broju i visini utuženih potraživanja i slično, iako se radi o prihodima JLS, pravdajući navedeno poslovnom tajnom što s gledišta lokalne samouprave smatramo nedopustivim jer se s jedne strane radi o najznačajnijem prihodu jedinice

lokalne samouprave, a i zbog činjenice da su država pa samim time i Porezna uprava i jedinice lokalne samouprave javna tijela u RH:

Kao primjer koji potkrepljuje činjenicu da nemamo nikakav uvid u broj obveznika i visinu nenaplaćenih potraživanja po osnovi dugovanja za porez i prirez na dohodak za obveznike na području grada Rijeke, navodimo primjer iz 2020. godine u kojoj je Vlada RH u sklopu ekonomskih mjera za pomoć poduzetnicima čija je poslovna aktivnost bila smanjena uslijed pandemije koronavirusa COVID-19, omogućila odgodu i/ili obročnu otplatu nastalih i/ili dospjelih poreznih obveza, te mogućnost oslobođenja poreznih obveznika od podmirivanja poreznih obveza u cijelosti ili djelomično. Kako su navedene mjere značajno utjecale na smanjenje prihoda od poreza i prireza na dohodak JLPS, ministar financija je donio Naputak o načinu isplate beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, kojim je JLPS dana mogućnost uzimanja kratkoročnog beskamatnog zajma do visine poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak čije je plaćanje oslobođeno, odgođeno i/ili je odobrena obročna otplata.

Radi zadržavanja likvidnosti i stabilnosti proračuna, Grad Rijeka je u travnju 2020. godine podnio zahtjev za beskamatni zajam, te je u 2020. godini primio sredstva kratkoročnog zajma Ministarstva financija u iznosu od 17.898.577,15 kuna (2.375.549,43 eura), koji se odnosio na zajam isplaćen na ime poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak čije je plaćanje odgođeno i/ili je odobrena obročna otplata. Do kraja studenog 2022. godine naplaćeno je 10.851.131,73 kuna (1.440.192,68 eura) prihoda od poreza i prireza na dohodak čije je plaćanje bilo odgođeno ili je odobrena obročna otplata koja je Grad vratio u Državni proračun, a ostatak od 7.047.445,42 kuna (935.356,75 eura) nije nikada naplaćen, ali je Grad morao vratiti pozajmljena sredstva Državnom proračunu što je i učinjeno krajem 2022. godine.

Podaci dobiveni putem Udruge gradova

Do sada smo jedino preko Udruge gradova dobili neke podatke vezano uz porez i prirez na dohodak od nesamostalnog rada po godišnjoj prijavi poreza za 2021. godinu i to zbirne podatke:

- ukupan broj poreznih obveznika od nesamostalnog rada
- broj obveznika čije je porezna osnovica 0 tj. broj onih koji ne plaćaju porez i prirez
- broj obveznika čija porezna osnovica podliježe oporezivanju samo po nižoj stopi
- broj obveznika čija porezna osnovica podliježe oporezivanju po obje stope (nižoj i višoj)
- ukupni dohodak poreznih obveznika
- ukupni osobni odbici poreznih obveznika
- ukupna porezna osnovica poreznih obveznika

Porezna osnovica je iznos koji se dobije nakon što se od bruto plaće odbiju doprinosi za mirovinsko osiguranje i ukupni osobni odbitak. Na utvrđeni iznos porezne osnovice porezni obveznik plaća porez na dohodak.

Porez i prirez od nesamostalnog rada ima najveći udio u ukupno naplaćenom porezu i prirezu na dohodak.

Prema podacima za 2021. godinu od ukupnog broja obveznika po osnovi nesamostalnog rada 45,3% obveznika ne plaća porez ni prirez, a 54,2% obveznika plaća porez na dohodak samo po nižoj stopi (20%) dok ih svega 0,5% obveznika plaća porez po obje porezne stope (nižoj od 20% i višoj od 30%). Ukupno gledajući, udio osnovice koja podliježe oporezivanju po nižoj stopi od 20% u ukupnoj poreznoj osnovici od nesamostalnog rada u 2021. godini iznosi 91,2%.

Dakle, evidentno je da gotovo polovica građana ima poreznu osnovicu na koju se ne plaća niti porez ni prirez. U dijelu obveznika koji plaćaju porez na dohodak, većina građana plaća porez po nižoj stopi od 20% uvećano za prirez, a tek neznatan broj zaposlenih građana plaća porez i po višoj stopi od 30% uvećano za prirez.

Nažalost, moramo istaknuti da su ovo jedini podaci koji su nam kao trećem najvećem gradu u RH dostupni, te da nisu dobiveni službenim kanalima od Porezne uprave već preko Udruge gradova i ne daju nam nužne i bitne elemente temeljem kojih bi mogli raditi ozbiljnije analize poreza na dohodak.

PRIJEDLOG ODLUKE O VISINI POREZNIH STOPA GODIŠNJEG POREZA NA DOHODAK NA PODRUČJU GRADA RIJEKE

Navedene zakonske porezne promjene (povećanje osobnih odbitaka i ukidanje prireza) značajno će utjecati na smanjenje prihoda u proračunima JLS, te je Ministarstvo financija procijenilo da će promjene samo u dijelu povećanja osobnih odbitaka utjecati na smanjenje prihoda u proračunima jedinica lokalne samouprave s osnove poreza na dohodak za 108 milijuna eura, što je tek neznatan gubitak u odnosu na gubitak JLS zbog ukidanja prireza porezu na dohodak.

Stoga je izmjenama Zakona o porezu na dohodak, a kako bi se JLS nadoknadio značajan gubitak poreznih prihoda, zakonom omogućeno da svojim odlukama samostalno upravljaju visinom stopa poreza na dohodak odnosno da propišu visinu stopa poreza na dohodak u Zakonom utvrđenim granicama za godišnje dohotke (dohodak od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti i drugi dohodak koji se ne smatra konačnim), a u svrhu postizanja ciljane visine prihoda potrebnih za nesmetano provođenje i ostvarivanje propisima utvrđenih poslova i zadataka JLS. U tom smislu zakonodavac smatra da će ukidanje prireza odnosno ujedinjenje dva javna davanja (porez na dohodak i prirez porezu na dohodak) koja se u pravilu ubiru istovremeno, u jedno davanje, dovesti i do pojednostavljenja cjelokupnog sustava oporezivanja dohotka u Republici Hrvatskoj, a da će se propisivanjem ovlasti jedinica lokalne samouprave da u granicama propisanim zakonom svojim odlukama propišu visinu poreznih stopa za godišnje dohotke, povećati njihova porezna autonomija.

Sukladno članku 19.a Zakona predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom propisati visine poreznih stopa (nižu i višu stopu), raspon kojih je utvrđen ovisno o veličini jedinice lokalne samouprave i koje su, u odnosu na važeće stope poreza na dohodak, uvećane za dosadašnji maksimalno mogući prirez.

- Niža stopa poreza na dohodak = 20% + (20% x maksimalna stopa prireza),
- Viša stopa poreza na dohodak = 30% + (30% x maksimalna stopa prireza).

Slijedom navedenog, grad s više od 30.000 stanovnika (u koju kategoriju pripada i Rijeka) nižu stopu može propisati u granicama od 15% do 23% te višu stopu u granicama od 25% do 34,50%. Sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, jedinice lokalne samouprave, pa tako i Grad Rijeka, dužne su navedenu odluku o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak donijeti i objaviti do kraja 2023. godine, pri čemu sama odluka stupa na snagu 1. siječnja 2024. godine.

Sukladno programu Gradonačelnika za mandatno razdoblje, Grad Rijeka je u protekle dvije godine, u cilju poreznog rasterećenja građana, smanjio stopu prireza porezu na dohodak s prvotnih 15% na 13%. S obzirom da je u 2024. godini stopa prireza trebala biti 12%, predlaže se Gradskom vijeću donošenje Odluke o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području grada Rijeke kojom bi se utvrdila niža stopa poreza na dohodak u visini od 22,4% (što je ekvivalent stope od 20% uvećane za prirez od 12%) i viša stopa poreza na dohodak u visini od 33,6%, (što je ekvivalent stope od 30% uvećane za prirez od 12%). Navedene stope niže su od zakonskog maksimuma koji za nižu stopu iznosi 23%, a za višu stopu 34,5%.

Izračun stopa poreza na dohodak na području Grada Rijeke:

$20\% + (20\% \times 12\%) = 22,4\%$ Niža stopa poreza na dohodak

$30\% + (30\% \times 12\%) = 33,6\%$ Viša stopa poreza na dohodak

Potrebno je posebno naglasiti da, prema procjenama, predloženom nižom stopom poreza na dohodak od 22,4% i višom stopom od 33,6% Grad ipak neće moći u cijelosti nadoknaditi procijenjeni gubitak prihoda od poreza na dohodak i dosadašnjeg prireza porezu na dohodak u iznosu od cca 12,0 mil. eura.

Naime, prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave, prihod od poreza na dohodak je zajednički prihod koji se dijeli između općina odnosno gradova i županija. Konkretno, trenutno od ostvarenog prihoda od poreza na dohodak na području grada Rijeke, Gradu Rijeci pripada udio od 76,9% naplaćenog poreza, a Primorsko-goranskoj županiji 23,1% naplaćenog poreza. Pritom naplaćeni prirez porezu na dohodak u cijelosti pripada Gradu Rijeci jer se radi o lokalnom porezu. Međutim, ukoliko Grad Rijeka uvede nove stope poreza na dohodak, nižu stopu od 22,4% (što je ekvivalent stope od 20% uvećane za prirez od 12%) i višu stopu od 33,6% (što je ekvivalent stope od 30% uvećane za prirez od 12%), navedeni prihod od poreza na dohodak će se i dalje dijeliti između Grada i Primorsko-goranske županije u prethodno navedenim omjerima, s obzirom da se Zakonom o izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave ne mijenjaju udjeli u raspodjeli poreza na dohodak. Navedeno znači da je

sada prirez samo gradski prihod, a porez na dohodak je zajednički prihod koji se dijeli između grada i županije, dok će se ujedinjenjem poreza na dohodak i prireza u jedno davanje koje postaje samo porez na dohodak u 2024. godini, isti raspoređivati između grada i županije, pa će na taj način županija dobiti dio bivšeg prireza Grada.

Stoga je i ta činjenica razlog zašto neće biti moguće u cijelosti nadoknaditi gubitak poreznih prihoda.

U pogledu fiskalnog učinka Odluke o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području grada Rijeke na proračun Grada Rijeke koja bi stupila na snagu 1. siječnja 2024. godine, potrebno je istaknuti da su prihodi od poreza na dohodak u Prijedlogu proračuna Grada Rijeke za 2024. godinu planirani u iznosu od 63,9 mil. eura. Navedeno, u odnosu na iznos prihoda od poreza na dohodak planiran Prijedlogom trećih izmjena i dopuna Proračuna Grada Rijeke za 2023. godinu od 67,1 mil. eura, predstavlja procjenu smanjenja prihoda Grada od poreza na dohodak za cca 3,2 mil. eura u 2024. godini.

Bitno je naglasiti da se predloženim poreznim stopama **ne povećava** porezno opterećenje građana obzirom da su nove porezne stope izračunate kao ekvivalent dosadašnjim stopama oporezivanja i stopi prireza od 12%. (u ovoj godini je prirez 13%, a od slijedeće godine bi 12% prireza bilo uračunato u porezne stope).

Nadalje, porezno opterećenje građana će i pored toga biti manje jer se od slijedeće godine povećavaju iznosi osobnih odbitaka (osnovni osobni odbitak, odbici za uzdržavane članove, djecu i invalidnost) što će također utjecati na smanjenje porezne osnovice za obračun poreza odnosno na smanjenje poreza i povećanje neto plaće. Isto tako povećava se i visina porezne osnovice za obračun poreza po nižoj poreznoj stopi što znači da će veći broj obveznika od 2024. plaćati porez po nižoj stopi.

Isto tako, povećanjem poreznih stopa Grad neće u cijelosti nadoknaditi izgubljene prihode, ali će gubitak biti manji nego da korekcije poreznih stopa ne bude.

U slučaju da se ne usvoji predloženo povećanje poreznih stopa, izračuni pokazuju da bi godišnji gubitak prihoda od poreza na dohodak iznosio cca 12,0 milijuna eura po osnovi ukidanja prireza, ali i po osnovi povećanja osobnog odbitka i povećanja iznosa porezne osnovice za obračun poreza, što su također zakonske izmjene i utječu na smanjenje prihoda.

Povećanje poreznih stopa je nužno jer u slučaju da se predloženo povećanje ne usvoji, dolazi u pitanje provedba brojnih programa Grada i proračunskih korisnika koji se financiraju iz poreznih prihoda, kao što je socijalni program, programi u odgoju i školstvu, javne potrebe u kulturi, sportu i tehničkoj kulturi, subvencije poduzetnicima, sufinanciranje privatnih vrtića, rashodi za zaposlene u dječjim vrtićima, vatrogasnoj postrojbi, ustanovama kulture i gradskoj upravi, materijalni rashodi za redovno funkcioniranje i odvijanje programskih aktivnosti Grada i proračunskih korisnika, rashodi za tekuće i investicijsko održavanje gradskih objekata te brojni drugi rashodi. Također bi potencijalni nedostatak proračunskih sredstava mogao utjecati i na realizaciju planiranih projekata koji se sufinanciraju EU sredstvima budući je u takvim projektima potrebno osigurati vlastito učešće grada.

Iako smo svi toga svjesni, smatramo potrebnim naglasiti da je od početka 2022. godine do danas došlo do značajnih poremećaja koji su imali ozbiljne posljedice na proračunske rashode tj. na povećanje cijena proizvoda i usluga.

Prvenstveno se to odnosi na rat u Ukrajini što je za posljedicu imalo enormni skok cijena energenata i hrane, a posljedično se zbog inflacije koju je uzrokovalo, navedeno pretilo i na sve druge cijene.

Stoga su značajno porasli i materijalni rashodi kako u Gradu tako prvenstveno kod proračunskih korisnika.

Isto tako zbog inflacije i zadržavanja životnog standarda zaposlenih, Grad je od 2022. godine učinio značajan iskorak u povećanju plaća svih zaposlenih u sustavu grada.

Ukupni rashodi za plaće i materijalna prava svih zaposlenih (gradske uprave i svih proračunskih korisnika) su u 2022. godini iznosili 56.031.413 eura, a plan je da će za plaće i materijalna prava u 2024. godini trebati izdvojiti 71.118.429 eura.

Samo ovaj jedan segment rashoda za zaposlene govori da će u 2024. godini u odnosu na 2022. godinu trebati izdvojiti za 15.087.016 eura ili za 27% veća sredstva što je veliko povećanje koje bi moglo doći u pitanje ako ne dođe do korekcije visina poreznih stopa.

Na kraju u kontekstu predloženih poreznih stopa Grada Rijeke, navodimo dio u medijima objavljenoga komentara dekana riječkog Ekonomskog fakulteta prof. dr. sc. Saše Drezgića.

„Promjene prema ukidanju prireza i veće autonomije lokalnih jedinica u dijelu poreza na dohodak ne donose u naravi ništa posebno u kontekstu moguće promjene tereta za građana ili prihoda za gradove. No, smatram da je to pozitivno jer daje veću fleksibilnost gradovima i općinama u Hrvatskoj da sami izaberu svoju poreznu politiku, jer ne odgovara ista politika svima. Svaki grad, pa i Rijeka, mora ubrati određenu količinu prihoda za onaj dio javnih usluga koje daje. Neki daju manje javnih usluga, neki više. Najčešće općine, bez obzira što u našem sustavu imaju identična prava i obveze kao i veliki gradovi, u samoj naravi ne pružaju tako visoku razinu javnih usluga pa zato mogu imati i manje opterećenje. Konkretno, grad Rijeka je ogroman servis svim općinama u okruženju i sasvim je normalno da grad Rijeka ima veće porezne terete nego bilo koja općina u okolini, da li govorimo o npr. Matuljima, Viškovu, Kostreni itd., jer se svi naslanjaju na infrastrukturu grada Rijeke, govorimo li o sportskoj, kulturnoj i slično.“

USPOREDBA S POJEDINIM VELIKIM GRADOVIMA U POGLEDU PRIJEDLOGA POREZNIH STOPA

grad	sadašnja stopa prireza	Sadašnja kumulativna porezna stopa (porezna stopa uvećana za postojeći prirez)		Prijedlog gradskih odluka o visini poreznih stopa u 2024.	
		niža stopa	viša stopa	niža stopa	viša stopa
Zagreb	18%	23,6%	35,4%	23,6%	35,4%
Split	15%	23,0%	34,5%	21,5%	32,25%
Pula	12%	22,4%	33,6%	22,0%	33,0%
Varaždin	7,5%	21,5%	32,25%	22,0%	33,0%
Slavonski Brod	6%	21,2%	31,8%	22,0%	34,0%
Karlovac	9%	21,8%	32,7%	20,0%	33,0%
Rijeka	13%	22,6%	33,9%	22,4%	33,6%

Uspoređujući sadašnje kumulativne porezne stope što podrazumijeva sadašnje porezne stope (20% i 30%) uvećane za postojeći prirez sa prijedlozima novih poreznih stopa navedenih gradova, vidljivo je da su gradovi Split, Pula, i Rijeka predložili smanjenje niže i više porezne stope što će rezultirati manjim poreznim opterećenjem građana u 2024. godini. Gradovi Varaždin i Slavonski Brod su predložili povećanje niže i više porezne stope odnosno veće porezno opterećenje građana u slijedećoj godini, a grad Karlovac je predložio smanjenje niže porezne stope, ali i povećanje više porezne stope. Predloženim stopama Grada Zagreba porezno opterećenje građana ostaje isto u 2024. godini.

Treba napomenuti, da je od tri velika grada Zagreb (stopa prireza 18%), Split (stopa prireza 15%) i Rijeka, jedino je Grad Rijeka unazad nekoliko godina smanjivao stopu prireza na način da je od dotadašnjih 15% stopa prireza u 2022. godini smanjena na 14%, a u 2023. godini na sadašnjih 13%.

UČINAK PREDLOŽENIH POREZNIH STOPA NA NETO PLAĆE GRAĐANA

U nastavku se daju procjene učinka navedenih izmjena na primjerima bruto plaća od 1.500 eura, 2.000 eura, 2.500 eura i 3.000 eura za obitelj s jednim djetetom, za obitelj s dvoje djece i za obitelj s troje djece.

OBITELJ S JEDNIM DJETETOM

BRUTO PLAĆA	1.500,00	2.000,00	2.500,00	3.000,00
NETO PLAĆA - porez 20% i prirez 13%	1.101,28	1.410,88	1.720,48	2.030,08
NETO PLAĆA - porez 22,4%	1.119,36	1.429,76	1.740,16	2.050,56
povećanje-mjesečno	18,08	18,88	19,68	20,48
godišnje	217,00	226,60	236,20	245,80

OBITELJ S DVOJE DJECE

BRUTO PLAĆA	1.500,00	2.000,00	2.500,00	3.000,00
NETO PLAĆA - porez 20% i prirez 13%	1.176,27	1.485,87	1.795,47	2.105,07
NETO PLAĆA - porez 22,4%	1.200,00	1.517,57	1.827,97	2.138,37
povećanje-mjesečno	23,73	31,70	32,50	33,30
godišnje	284,81	380,43	390,03	399,63

OBITELJ S TROJE DJECE

BRUTO PLAĆA	1.500,00	2.000,00	2.500,00	3.000,00
NETO PLAĆA - porez 20% i prirez 13%	1.200,00	1.590,85	1.900,45	2.210,05
NETO PLAĆA - porez 22,4%	1.200,00	1.600,00	1.953,41	2.263,81
povećanje-mjesečno	0,00	9,15	52,96	53,76
godišnje	0,00	109,81	635,50	645,10

Vidljivo je da će se i uz predložene porezne stope građanima povećati neto plaće u 2024. godini.

Na primjeru bruto plaće od 1.500 eura, zaposlenoj osobi koja uz osnovni osobni odbitak koristi i dodatnu olakšicu za jedno dijete povećala bi se neto plaća mjesečno za 18,08 eura odnosno za 217 eura godišnje, zaposlenoj osobi koja ima dvoje djece neto plaća bi bila veća mjesečno za 23,73 eura odnosno godišnje za 284,81 eura. Kod zaposlene osobe s troje djece nema promjene u neto plaći budući da ista ni sada ne plaća porez na dohodak.

Na primjeru bruto plaće od 2.000 eura, zaposlenoj osobi koja uz osnovni osobni odbitak koristi i dodatnu olakšicu za 1 dijete povećala bi se neto plaća mjesečno za 18,88 eura odnosno za 226,60 eura godišnje, zaposlenoj osobi koja ima dvoje djece neto plaća bi bila veća mjesečno za 31,70 eura odnosno godišnje za 380,43 eura. Zaposlenoj osobi s troje djece neto plaća bi bila veća za 9,15 eura odnosno godišnje za 109,81 eura. Povećanje neto plaće je u ovom slučaju manje jer ove godine taj porezni obveznik plaća porez i prirez, a u 2024. godini zbog povećanja poreznih olakšica ne plaća porez.

Na primjeru bruto plaće od 2.500 eura, zaposlenoj osobi koja uz osnovni osobni odbitak koristi i dodatnu olakšicu za jedno dijete povećala bi se neto plaća mjesečno za 19,68 eura odnosno za 236,20 eura godišnje, zaposlenoj osobi koja ima dvoje djece neto plaća bi bila veća mjesečno za 32,50 eura odnosno godišnje za 390,03 eura. Zaposlenoj osobi s troje djece neto plaća bi bila veća mjesečno za 52,96 eura odnosno godišnje za 635,50 eura.

Na primjeru bruto plaće od 3.000 eura, zaposlenoj osobi koja uz osnovni osobni odbitak koristi i dodatnu olakšicu za jedno dijete povećala bi se neto plaća mjesečno za 20,48 eura odnosno godišnje za 245,80 eura, zaposlenoj osobi koja ima dvoje djece neto plaća bi bila veća mjesečno za 33,30 eura odnosno godišnje za 399,63 eura. Zaposlenoj osobi s troje djece neto plaća bi bila mjesečno veća za 53,76 eura odnosno godišnje za 645,10 eura.

GRADONAČELNIK

Marko FILIPOVIĆ